

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII W KLASIE 5 (podręcznik WSiP Geografia)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń potrafi:				
Dział 1. Mapa					
Orientacja na mapie i globusie	<ul style="list-style-type: none"> powiedzieć: czym jest geografia; co to jest środowisko przyrodnicze i geograficzne; wymienić sfery ziemskie. wskazać na mapie półkule północną i południową, wschodnią i zachodnią; powiedzieć, czym jest wysokość względna i bezwzględna; wskazać na mapie poziomicę; nazwać główne kierunki geograficzne. <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy mapy odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych wymienia różne rodzaje map odczytuje informacje z planu wymienić kontynenty i oceany świata; wymienić, jakie mogą być na Ziemi formy ukształtowania powierzchni; wymienić nazwiska wielkich odkrywców. 	<ul style="list-style-type: none"> definiować elementy środowiska przyrodniczego; podawać przykłady, podać źródła wiedzy geograficznej. wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe. nazwać elementy mapy; wskazać i nazwać umieszczone na mapie znaki <p>z legendy; zastosować skalę liniową,</p> <ul style="list-style-type: none"> rozróżnić rodzaje skali odczytać informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej wymienić elementy krajobrazu. obliczyć wysokość względną z podanych informacji; odczytać wartości poziomic; wskazać na mapie główne kierunki geograficzne. wskazać na mapie kontynenty i oceany świata; swoimi słowami określić, czym są formy ukształtowania powierzchni. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie geografia definiować pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne; wymienić elementy środowiska przyrodniczego. zdefiniować pojęcia: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe. opisać cechy południków i równoleżników odczytać położenie punktów na mapie na poszczególnych półkulach zastosować legendę mapy do odczytywania informacji; wyjaśnić, do czego służy skala mapy; zamienia prostą skalę liczbową na minowaną i liniową rozpoznać na mapie składniki krajobrazu Polski. wskazać na podstawie rysunku poziomicowego, mapy okolic szkoły konkretne formy terenu; określić, na podstawie rysunku poziomicowego stromiznę stoku. zorientować mapę okolic 	<ul style="list-style-type: none"> wybrać z podanych i przyporządkować elementy środowiska przyrodniczego. zdefiniować długość i szerokość geograficzną; opisać cechy południków i równoleżników; odczytać położenie punktów na mapie. korzystając ze skali mapy, obliczyć odległości między wybranymi obiektami; korzystając ze znaków umownych, odczytać informację z mapy fizycznej Polski. odczytać wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego i obliczyć wysokość względną w zniesieniu; wskazać na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach; określić trasy pierwszych wypraw geograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> podać powiązania między elementami środowiska przyrodniczego i geograficznego. odczytać położenie obszaru; opracować trasę podróży, uwzględniając współrzędne geograficzne. scharakteryzować dany obszar, wykorzystując użyte w legendzie znaki umowne; wykonać pomiary na mapie i przeliczyć je, wykorzystując skalę; korzystając ze znaków umownych, odczytać informację z map tematycznych Polski. posługuje się planem miasta w terenie podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:					
			szkoły; • wskazać w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy. • omówić położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie; • wskazać na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni		• omówić ukształtowanie powierzchni na podstawie rysunku poziomicowego; • porównać elementy przedstawione na mapie z elementami zaobserwowanymi w terenie. • wskazać i nazwać wielkie krainy geograficzne dla poszczególnych kontynentów; • wskazać granice między kontynentami; • porównać ukształtowanie kontynentów między sobą.

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:					
Krajobrazy Polski	<ul style="list-style-type: none"> -nazwać pasy rzeźby w Polsce; określić elementy środowiska wchodzące w skład krajobrazu. wymienić typy krajobrazów. -wskazać krainy geograficzne na mapie i określić ich położenie; (Karpaty, Sudety, Góry Świętokrzyskie, Tatry, Wyż. Krakowsko-Częstochowską, Wyż. Śląską, Wyż. Lubelską, Nizinę Mazowiecką, Pojezierze Mazurskie, Pobrzeże Słowińskie i Gdańskie,) -nazwać główne elementy środowiska geograficznego występujące w regionie; -nazwać grupy etniczne występujące w danym regionie. 	<ul style="list-style-type: none"> -nazwać pasy rzeźby w Polsce i wskazać je na mapie; -określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby. -nazwać i omówić typy krajobrazów. -wskazać i omówić położenie na mapie; -wymienić cechy charakterystyczne środowiska geograficznego występujące w krajobrazie regionu; -wymienić najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu. -podać nazwy kilku miast 	<ul style="list-style-type: none"> -przedstawić główne cechy krajobrazów Polski; -określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby; -nazwać przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby. -wskazać pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazach powstałe w wyniku działalności człowieka. -rozpoznać krajobrazy krain w opisach; -przedstawić podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach; -opisać zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców krainy geograficznej; -wymienić najważniejsze obiekty 	<ul style="list-style-type: none"> -przedstawić główne cechy krajobrazów Polski; -wykazać ich zróżnicowanie; nazwać i wskazać na mapie przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby. -omówić na przykładach wpływ gospodarki człowieka na zmiany w krajobrazie. -rozpoznać krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach; -przedstawić podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach; -opisać zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców krainy 	<ul style="list-style-type: none"> -scharakteryzować rzeźbę poszczególnych pasów rzeźby w Polsce, wskazać różnice i podobieństwa, porównać je pod względem zróżnicowanie krajobrazu -ocenić wpływ poszczególnych działań gospodarki na środowisko; -wskazać możliwe zmiany mające na celu poprawę warunków środowiska. -porównać cechy krajobrazu i elementy krajobrazu krain geograficznych; -wykazać specyfikę regionu na podstawie map, zdjęć, filmów geograficznych;

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:					
	<p>-wymienić cechy miast przemysłowych Górnego Śląska; -podać nazwy głównych miast Wyżyny Śląskiej.</p> <p>-wymienić produkty rolne charakterystyczne dla regionu.</p> <p>-określić położenie Warszawy.</p> <p>-nazwać cechy krajobrazu najbliższej okolicy; -wymienić elementy zagospodarowania antropogenicznego.</p>	<p>wchodzących w skład konurbacji Górnego Śląska i wskazać je na mapie.</p> <p>-wskazać cechy charakterystyczne krajobrazu Wyżyny Lubelskiej.</p> <p>-wymienić cechy zabudowy wielkiego miasta.</p> <p>-wymienić i określić położenie elementów krajobrazu najbliższej okolicy; -wskazać przykłady elementów najbliższej okolicy i rodzimych.</p>	<p>dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazać je na mapie.</p> <p>-wskazać główne surowce mineralne wydobywane w rejonie Górnego Śląska; -nazwać cechy środowiska miast przemysłowych.</p> <p>-omówić znaczenie warunków naturalnych dla rozwoju rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej.</p> <p>-wskazać czynniki rozwoju stolicy i określić różnorodność funkcji Warszawy.</p> <p>-ocenić krajobraz najbliższej okolicy pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki; -wskazać w terenie obiekty antropogeniczne i naturalne; wskazać obiekty istotne z punktu widzenia dziedzictwa kulturowego.</p>	<p>geograficznej; -opisać najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazać je na mapie.</p> <p>-omówić przyczyny rozwoju konurbacji Górnego Śląska; -wskazać przyczyny i skutki koncentracji przemysłu na Górnym Śląsku.</p> <p>-omówić znaczeni gospodarcze Wyżyny Lubelskiej - rolnicze, przemysłowe i społeczne.</p> <p>-porównać krajobraz Warszawy i innych miast Polski. -wskazać przykłady pozytywnej i negatywnej ingerencji człowieka w środowisko najbliższej okolicy.</p>	<p>-opisać najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Polski oraz wskazać je na mapie.</p> <p>-ocenić jakość działań człowieka i ich wpływ na środowisko w rejonie Górnego Śląska.</p> <p>-porównać region Wyżyny Lubelskiej z innymi regionami rolniczymi w Polsce.</p> <p>-porównać krajobraz Warszawy i innych stolic europejskich. przedstawić propozycje zmian mających na celu poprawę zagospodarowania najbliższej okolicy z uwzględnieniem dbałości o stan środowiska, ład i estetykę krajobrazu.</p>
Dział 3. Krajobrazy świata					
Strefowość i piętność krajobrazów na świecie	na podstawie mapy stref klimatycznych opisać położenie poszczególnych stref na Ziemi.	wyjaśnić układ przestrzenny poszczególnych stref klimatyczno-krajobrazowych na świecie; przyporządkować ilustrację każdej ze stref do jej położenia na mapie świata.	wskazać analogię pomiędzy zróżnicowaniem klimatycznym w układzie strefowym, (w zależności od szerokości geograficznej) i piętność (w zależności od wysokości bezwzględnej).	wyjaśnić związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a zróżnicowaniem krajobrazowym świata.	-wykazać i wyjaśnić związek pomiędzy warunkami klimatycznymi a cechami poszczególnych krajobrazów.

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:					
<p>Krajobrazy świata: krajobraz wilgotnego lasu równikowego, sawanny, śródziemnomorski, stepu, lasu strefy umiarkowanej, tajgi, tundry, pustyni gorących i lodowych, wysokogórski Himalajów</p>	<p>-wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania krajobrazów: wilgotnych lasów równikowych; lasów strefy umiarkowanej, sawanny i stepów, pustyni, krajobraz śródziemnomorski, tajgi, tundry, wysokogórski Himalajów</p> <p>-odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimacie danego krajobrazu</p> <p>-odszukać na mapie fizycznej Azji Himalaje, Wyżynę Tybetańską oraz rzeki: Indus, Brahmaputra i Ganges;</p> <p>-wskazać, jak zmienia się klimat i krajobraz wraz ze wzrostem wysokości n.p.m.</p>	<p><u>-omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg klimatów:</u></p> <p>-klimatu równikowego wybitnie wilgotnego i klimatu umiarkowanego ciepłego</p> <p>-klimatu podrównikowego i umiarkowanego ciepłego kontynentalnego,</p> <p>- klimatu zwrotnikowego suchego i polarnego,</p> <p>- klimatu śródziemnomorskiego</p> <p>- porównać wykres temperatury i opadów Kuopio i Warszawy, wyjaśnić różnice</p> <p>- klimatu tundry;</p> <p>-podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w każdym z tych klimatów</p> <p>-wyjaśnić, skąd bierze się piętność klimatyczno-roślinna w Himalajach;</p> <p>-podać przykłady gatunków roślin występujących w różnych piętrach klimatycznych Himalajów.</p>	<p>-omówić wyjątkowość ekosystemów wilgotnego lasu równikowego; podać przykłady przystosowań organizmów do życia w lesie równikowym.</p> <p>-porównać warunki klimatyczne, krajobrazowe i siedliskowe lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej;</p> <p>-rozpoznać, nazwać i porównać piętra lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej.</p> <p>-wyjaśnić przyczyny występowania krajobrazów sawann i stepów na świecie;</p> <p>-rozpoznać krajobrazy sawanny i stepu na fotografiach.</p> <p>na podstawie materiałów porównać warunki klimatyczne i krajobrazowe pustyni suchych i gorących;</p> <p>-rozpoznać i scharakteryzować wybrane gatunki zwierząt i roślin występujących na pustyniach gorących i lodowych, dla krajobrazu śródziemnomorskiego; tajgi, tundry, krajobrazu wysokogórskiego Himalajów</p> <p>-omówić związek pomiędzy warunkami klimatycznymi a rozwojem rolnictwa i turystyki strefy śródziemnomorskiej.</p> <p>-omówić wpływ wieloletniej zmarzliny na budownictwo;</p> <p>-omówić związek między warunkami klimatycznymi a rozwojem flory i fauny tundry;</p> <p>-omówić warunki życia ludzi w tundrze oraz ich główne zajęcia.</p> <p>--podać przykłady działalności człowieka w Himalajach.</p>	<p>-wyjaśnić związek pomiędzy warunkami klimatyczno-krajobrazowymi a sposobami życia i zarobkowania ludzi w lesie równikowym.</p> <p>-wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka w wilgotnych lasach równikowych i lasach strefy umiarkowanej.</p> <p>-wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka na sawannach i stepach, na pustyniach lodowych i gorących.</p> <p>-porównać krajobraz śródziemnomorski z innymi poznanymi krajobrazami, wyjaśnić różnice;</p> <p>-porównać gospodarkę leśną w lasach borealnych Kanady i Rosji;</p> <p>-rozpoznać krajobraz : wilgotnego lasu równikowego, sawanny, stepu, lasu strefy umiarkowanej, śródziemnomorski, tajgi, tundry, wysokogórski Himalajów na podstawie opisów, filmów i ilustracji.</p> <p>-ocenić możliwości poprawy warunków życia ludności zamieszkującej tundrę.</p> <p>-ocenić warunki do życia i działalności gospodarczej człowieka w Himalajach.</p>	<p>-wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem klimatu równikowego wybitnie wilgotnego a zasięgiem lasów deszczowych.</p> <p>-identyfikować współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów.</p> <p>-prezentować niektóre przykłady budownictwa, sposobów gospodarowania, głównych zajęć mieszkańców sawann i stepów.</p> <p>-identyfikować współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów;</p> <p>-ocenić możliwości poprawy warunków życia ludności.</p> <p>wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem strefy śródziemnomorskiej, (tajgi, tundry) warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu.</p> <p>-omówić na wybranych przykładach zależności pomiędzy wysokością nad poziomem morza a klimatem i roślinnością.</p>

